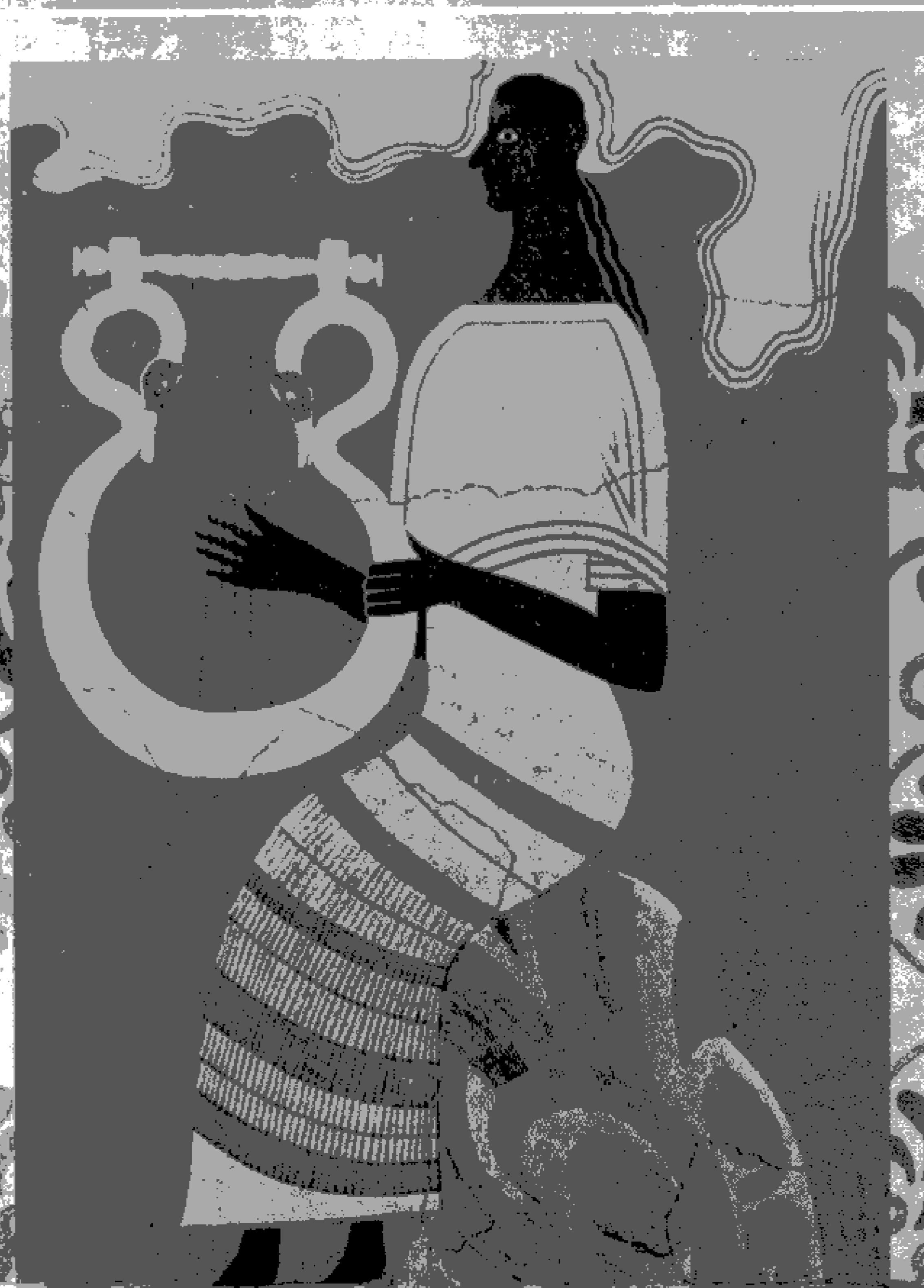

Η ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΥΦΑΣΜΑΤΟΣ Ι

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΠΕΡΙΒΟΛΙΩΤΟΥ

Η ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΥΦΑΣΜΑΤΟΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΟΝ

**Η ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ
ΥΦΑΣΜΑΤΟΣ**

**Το μοτίβο εξωφύλλου σχεδιάστηκε από τη Βαρβάρα
Τουμαζάτου στα πλαίσια του Ερευνητικού Προγράμματος
«Σχεδιασμός Υφάσματος με Ελληνική Ταυτότητα»
του ΤΕΙ Αθήνας .**

746.
6
ΑΕΡ

Δ Ω Ρ Ε Δ

Τ.Ε.Ι. ΑΘΗΝΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Αρ. ΕΙΣ. 68661

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ - ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΕΡΙΒΟΛΙΩΤΟΥ - ΧΡΥΣΟΒΕΡΓΗ

Επίκουρος Καθηγήτρια Σχολής Γραφικών Τεχνών
& Καλλιτεχνικών Σπουδών - Τμήμα Διακοσμητικής

Η ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΥΦΑΣΜΑΤΟΣ Ι

**Η ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ
ΥΦΑΣΜΑΤΟΣ**

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΩΝ

Συμπληγάδων 7, 12131, Περιστέρι

τηλ.: 210.57.47.729, 210.57.68.853, FAX: 210. 57.51.438

e-mail address: ion_publ@hol.gr, <http://www.iwn.gr>

Βιβλιοπωλείο: Σόλωνος 85, 10679, Αθήνα

τηλ.: 210.33.87.570, FAX: 210.33.87.571

Ο λογότυπος που εικονίζεται δίπλα χρειάζεται μια εξήγηση. Σκοπός του είναι να συνεγείρει τον αναγνώστη πάνω στον κίνδυνο που παρουσιάζεται για το μέλλον της συγγραφής, ειδικότερα στο περιβάλλον των Τεχνικών και Επιστημονικών Εκδόσεων από τη μαζική ανάπτυξη της φωτοαντιγραφής.

Ο Κώδικας των πνευματικών δικαιωμάτων (νόμοι 2121/93 και 2557/97) απαγορεύει την φωτοαντιγράφιση χωρίς την άδεια των εκόντων τα δικαιώματα του βιβλίου.

Άρα αυτή η πρακτική η οποία είναι γενικευμένη σε Εκπαιδευτικά Ιδρύματα προκαλεί μια απότομη πτώση της αγοράς των βιβλίων και των περιοδικών σε σημείο που και για τους συγγραφείς η δυνατότητα δημιουργίας νέων έργων και εκδόσεών τους βρίσκεται σήμερα σε κίνδυνο.

Υπενθυμίζουμε ότι κάθε αναπαραγωγή της παρούσης έκδοσης μερική ή ολική απαγορεύεται χωρίς την άδεια των δημιουργών της.

*Επεξεργασία Κειμένων και Σχεδίων:
Ατελιέ Γραφικών Εκδοτικού Ομίλου ΙΩΝ*

© 2004: Εκδόσεις "ΙΩΝ" Στέλλα Παρίκου & ΣΙΑ Ο.Ε.

ISBN 960-411-460-3

Ο εκδοτικός οίκος έχει όλα τα δικαιώματα του βιβλίου. Απαγορεύεται η αναπαραγωγή του οποιουδήποτε τμήματος αυτής της εργασίας που καλύπτεται από τα δικαιώματα (copyright), ή η χρήση της σε οποιαδήποτε μορφή, ή με οποιονδήποτε τρόπο - γραφικό ή ηλεκτρονικό, ή μηχανικό, συμπεριλαμβανομένων των φωτοτυπιών, της μαγνητοφώνησης και των συστημάτων αποθήκευσης και αναπαραγωγής - χωρίς τη γραπτή άδεια του εκδότη.

Αφιερωμένο στον Γιώργο, την Όλγα, τον Ίωνα,
στους Συνεργάτες μου στο Εργαστήριο Υφάσματος
του ΤΕΙ Αθήνας και στους Σπουδαστές μου

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η «ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΥΦΑΣΜΑΤΟΣ Ι» είναι αφ' ενός σπουδή της ιστορικής εξέλιξης του Υφάσματος, με έμφαση στην πορεία του Ελληνικού Υφάσματος, ανά τους αιώνες, και αφ' ετέρου η μελέτη των βασικών, παραδοσιακών και σύγχρονων τεχνικών διακοσμητικής βαφής του υφάσματος. Το Σύγγραμμα απευθύνεται στους Σπουδαστές των Εφαρμοσμένων Τεχνών της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και ιδιαίτερα στους Σπουδαστές των ΤΕΙ. Απευθύνεται, επίσης, και σε όλους όσοι επιθυμούν να αποκτήσουν περισσότερες γνώσεις για το Ύφασμα γενικά, και τις καλλιτεχνικές βαφές υφάσματος ειδικά, τις οποίες ο άνθρωπος χρησιμοποίησε και χρησιμοποιεί επί πολλές χιλιετίες και οι οποίες αποτελούσαν αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής του και της λαϊκής του παράδοσης.

Η ιστορία του υφάσματος είναι συνδεδεμένη με την ιστορική εξέλιξη του ανθρώπου αντικατοπτρίζοντας τις καλλιτεχνικές τάσεις, στις κοινωνικές και θρησκευτικές του παραδόσεις και την τεχνολογική και οικονομική του ανάπτυξη. Είναι, επίσης, ένα από τα ποιά σημαντικά κομμάτια της Ελληνικής Παράδοσης με τεκμηριωμένη ιστορία 4000 χρόνων. Η μελέτη και η γνώση της ιστορικής του εξέλιξης, της διακοσμητικής του μεθοδολογίας και έκφρασης και της τεχνολογίας του, είναι απαραίτητη στο χώρο των Εφαρμοσμένων Τεχνών.

Η κατανομή και διάταξη της ύλης έχει πραγματοποιηθεί με σκοπό να καλύψει τόσο το γνωστικό περιεχόμενο και την ύλη του θεωρητικού και εργαστηριακού μέρους του μαθήματος «Ύφασμα Ι» του τμήματος Διακοσμητικής του ΤΕΙ Αθήνας, όσο και τις ουσιαστικές ανάγκες του μαθήματος και τις σύγχρονες απαιτήσεις του σχεδιασμού υφάσματος. Παράλληλα, ανταποκρίνεται και σε αντίστοιχη ή παρεμφερή ύλη κάθε συναφούς εκπαιδευτικού ιδρύματος. Το βιβλίο χωρίζεται σε δύο μέρη:

Στο **Πρώτο Μέρος**, γίνεται μια γενική προσέγγιση της ιστορικής εξέλιξης του Υφάσματος. Δίδεται ιδιαίτερο βάρος στην πορεία του Ελληνικού Υφάσματος από τη Νεολιθική Περίοδο μέχρι το παραδοσιακό και σύγχρονο ύφασμα. Αναλύονται τα αρχαία Ελληνικά υφάσματα και οι μέθοδοι παραγωγής τους, γίνεται αναφορά σε πηγές τεχνικές αλλά και σε διασωθέντα υφάσματα της Αρχαιότητας. Δίδονται όλα τα γνωστά στοιχεία των Βυζαντινών και Εκκλησιαστικών Υφασμάτων, που τόσο έντονα έχουν επηρεάσει το μεταβυζαντινό παραδοσιακό Ελληνικό ύφασμα. Αναλύονται οι τεχνικές και οι μέθοδοι παραγωγής και διακόσμησης των Ελληνικών παραδοσιακών υφασμάτων, καθώς και τα αρχαία Ελληνικά ενδύματα και οι παραδοσιακές φορεσιές, τα οποία είναι εκείνα που, ακριβώς, αντικατοπτρίζουν την αισθητική και την τέχνη του Ελληνικού υφάσματος σε όλο της το μέγεθος. Η σημασία της μελέτης του αρχαίου Ελληνικού υφάσματος είναι τεράστια σε παγκόσμιο επίπεδο, πόσο δε μάλλον είναι σημαντι-

κή για τους Έλληνες. Το αρχαίο Ελληνικό ύφασμα έχει επηρεάσει σχεδιαστικά τόσο τους Ρωμαίους κατακτητές όσο και τους αρχαίους Αιγυπτίους, ήταν δε διαδεδομένο στην Αρχαιότητα και στις τρεις τότε γνωστές ηπείρους, αποτελώντας το σχεδιαστικό πρότυπο πολλών λαών.

Στο **Δεύτερο Μέρος**, αναλύονται οι ιστορικές και σύγχρονες τεχνικές βαφής και διακόσμησης του Υφάσματος, με πολλά παραδείγματα, όπου υπάρχει αυτή η δυνατότητα, έτσι ώστε ο μελετητής - σπουδαστής να αποκτήσει πλήρη και ολοκληρωμένη αντίληψη του τρόπου κατασκευής και διακόσμησης των υφασμάτων με τις συγκεκριμένες, κατά περίπτωση, τεχνικές. Μελετούνται οι βασικές υφαντικές ύλες από την Αρχαιότητα μέχρι σήμερα και οι παραδοσιακές και σύγχρονες χρωστικές ουσίες. Αναλύονται οι μέθοδοι σύγχρονης βιομηχανικής και παραδοσιακής βαφής και δίδονται παραδείγματα. Η μελέτη ολοκληρώνεται με τη μεθοδολογία σχεδιασμού σύγχρονου υφάσματος, τις σύγχρονες μεθόδους σχεδιασμού με Η/Υ και τη χρήση των λέιζερ και των υπερήχων στο σχεδιασμό και την κατασκευή υφάσματος με παρουσίαση παραδειγμάτων. Δίδονται πληροφορίες, κατά περίπτωση και τεχνική, τόσο για τα κατάλληλα υφάσματα, τις χρωστικές ουσίες και τα απαραίτητα υλικά, όσο και για τις δυνατότητες βιοτεχνικής και βιομηχανικής σύγχρονης παραγωγής τους.

Η παράλληλη μελέτη ιστορίας και τεχνικών διακόσμησης Υφάσματος προσφέρει στους σπουδαστές - μελετητές σχεδιασμού μια διαφορετική προσέγγιση στη θεματολογία και τις δυνατότητες σχεδιασμού υφασμάτων, μαζί με αφετηρίες για σχεδιαστικό πειραματισμό.

Η στόχευση της ύλης του βιβλίου και ο σκοπός των προβαλλόμενων παραδειγμάτων είναι να δώσει στους νέους σπουδαστές - μελετητές του σχεδιασμού και της τέχνης του υφάσματος, όχι μόνο τις βασικές γνώσεις μεθοδολογίας και τεχνικών, αλλά, κυρίως, να αποτελέσει ουσιαστική πηγή έμπνευσης για σύγχρονες πρωτοποριακές δημιουργίες, εμπνευσμένες από τη μελέτη της ιστορικής εξέλιξης του Ελληνικού υφάσματος. Να μελετήσουν και να ερευνήσουν τις ρίζες του, την αισθητική του, τη μεσογειακή του ταυτότητα και να δημιουργήσουν, εμπνεόμενοι απ' αυτή τη μελέτη, ένα σύγχρονο, πρωτοποριακό σχεδιασμό με Ελληνική, όμως, ταυτότητα.

Μαργαρίτα - Αικατερίνη Περιβολιώτου - Χρυσοβέργη
Επίκουρος Καθηγήτρια ΤΕΙ Αθήνας
Σχολή Γραφικών Τεχνών και Καλλιτεχνικών Σπουδών,
Τμήμα Διακοσμητικής

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

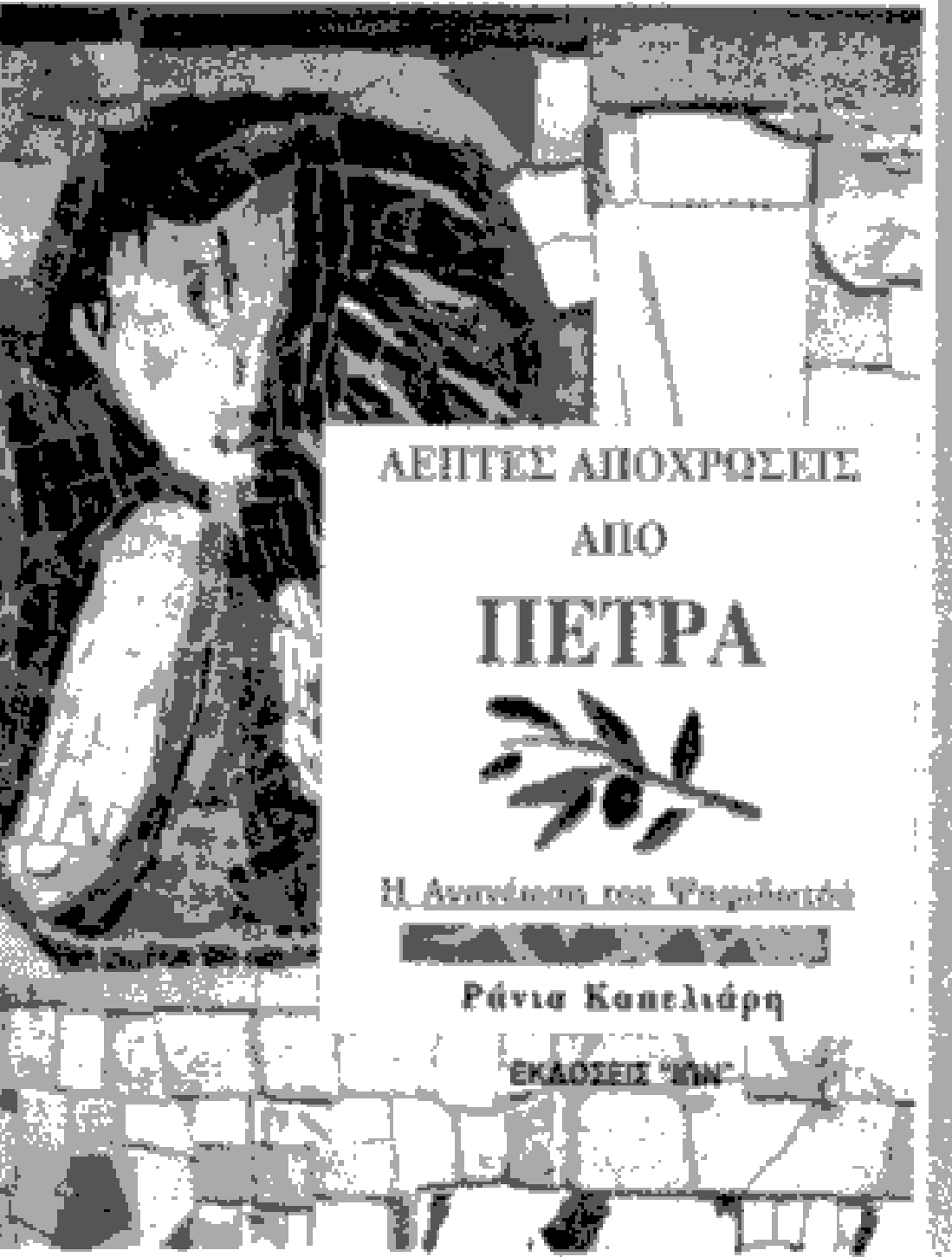
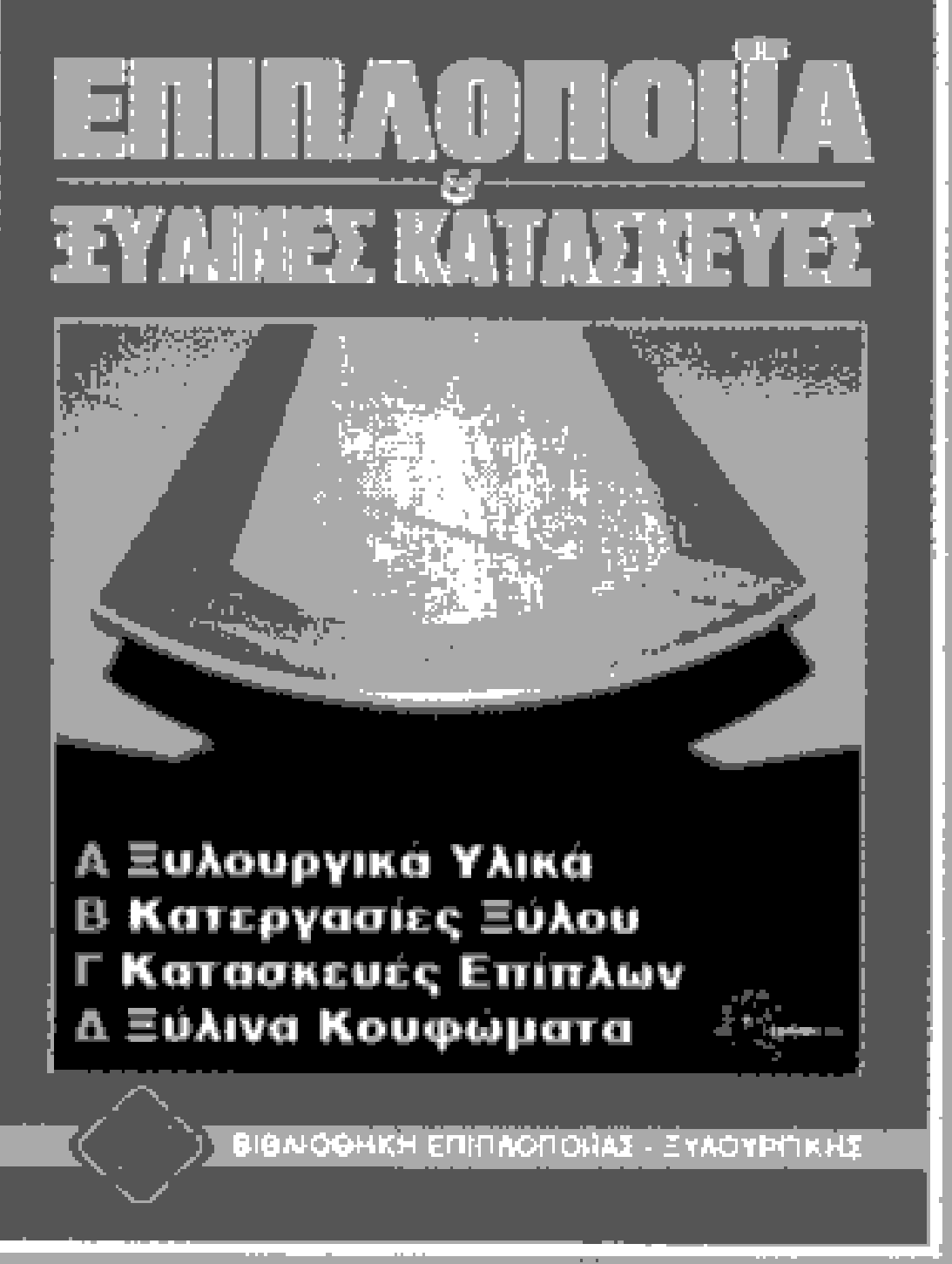
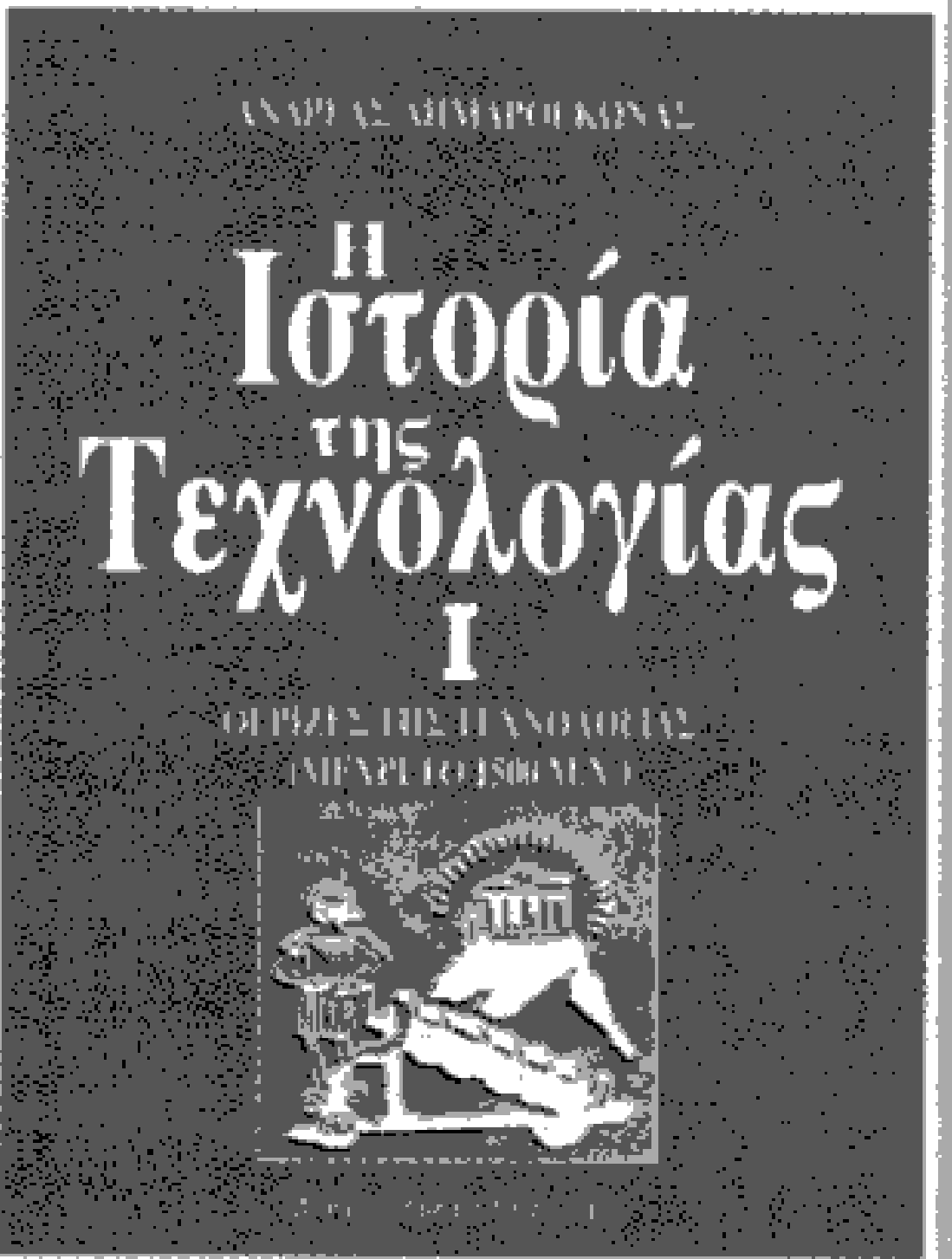
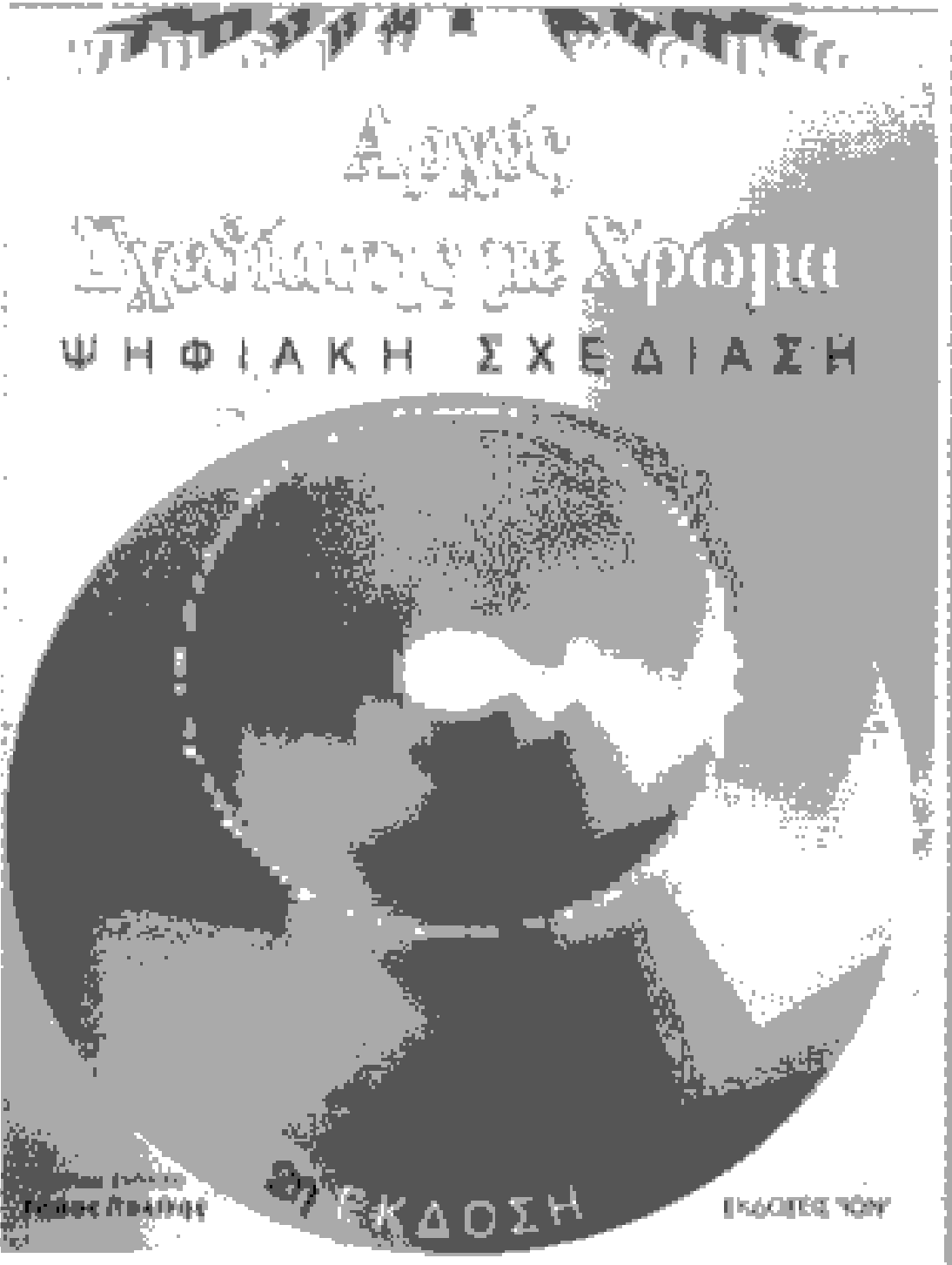
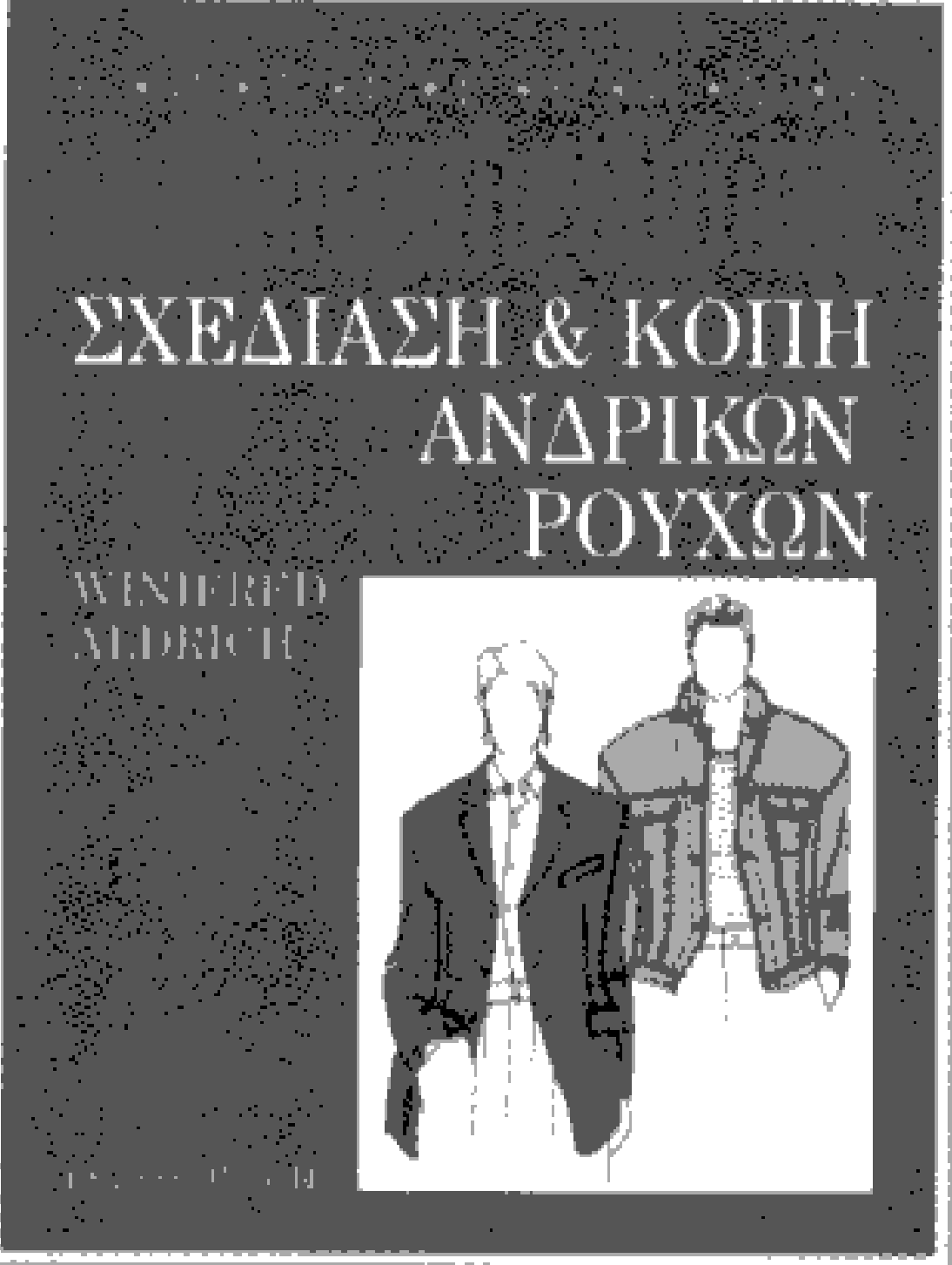
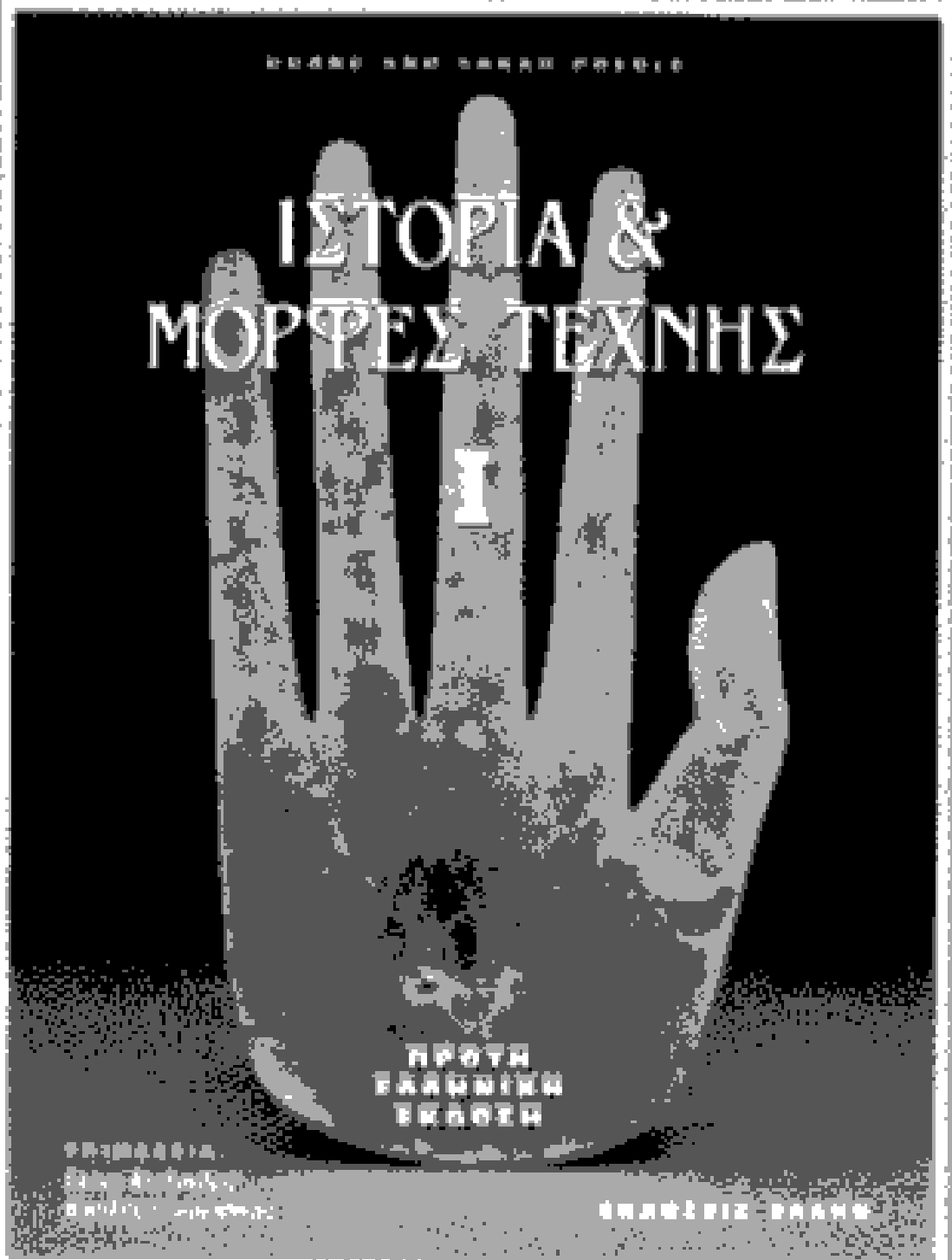
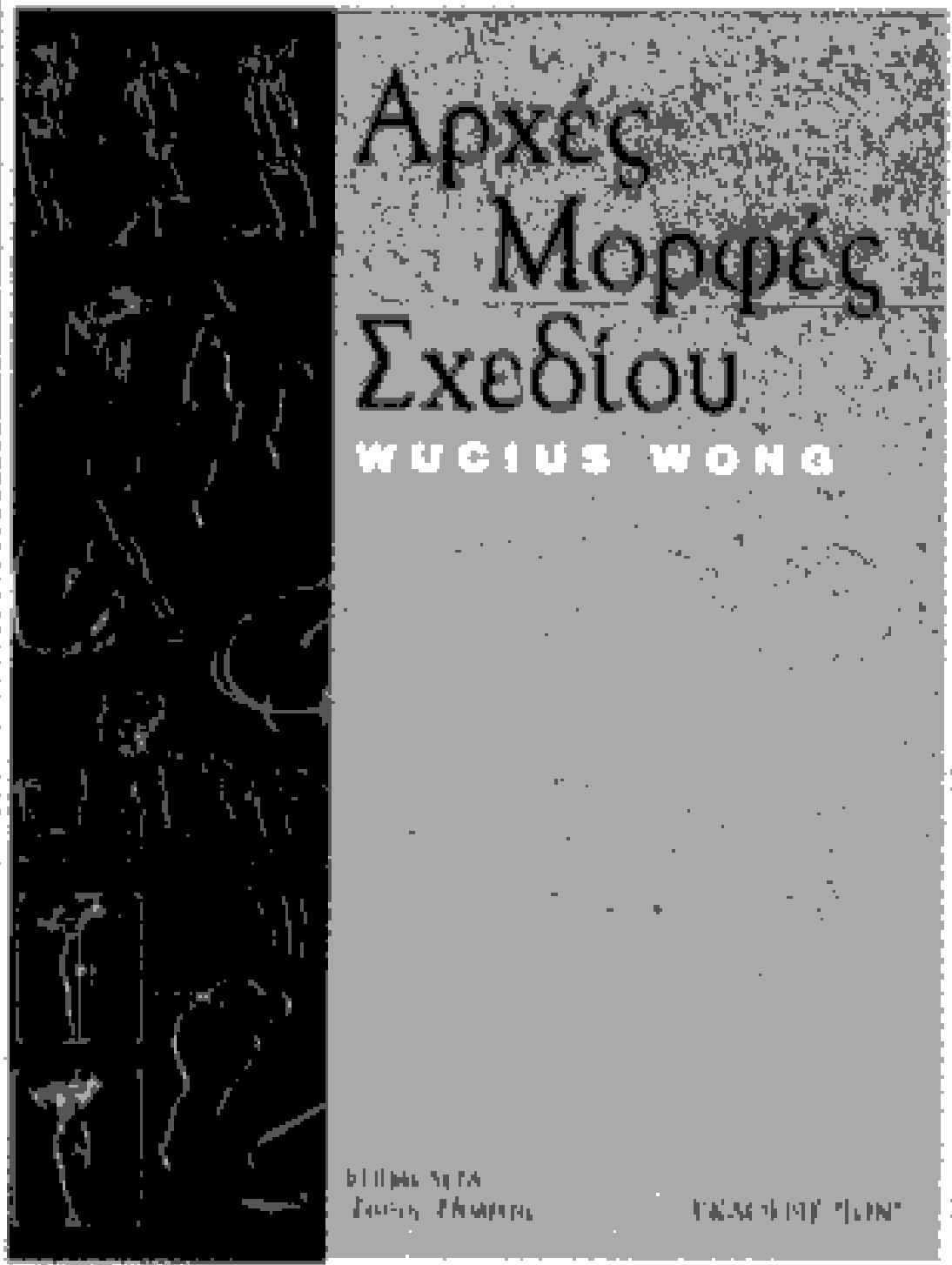
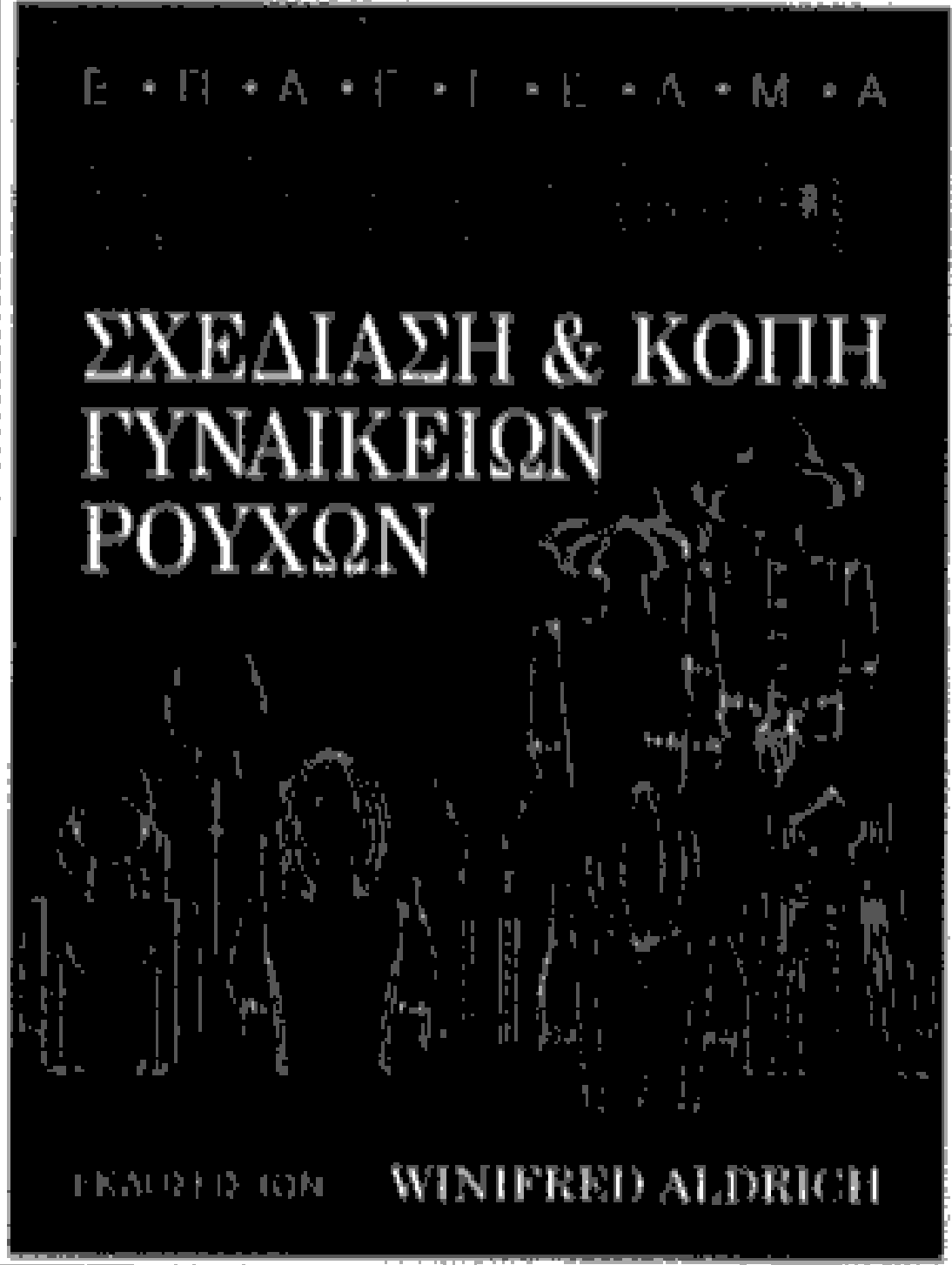
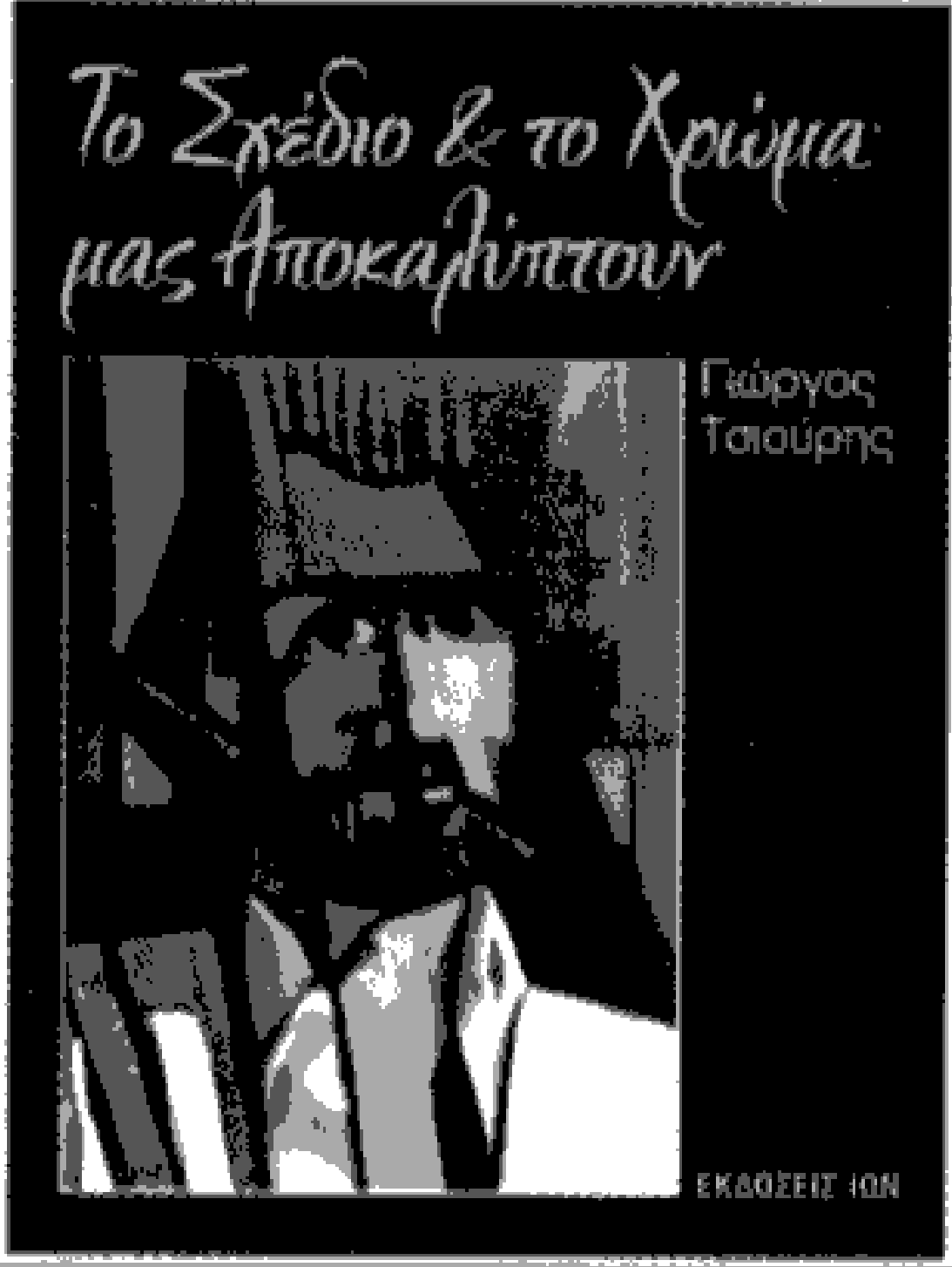
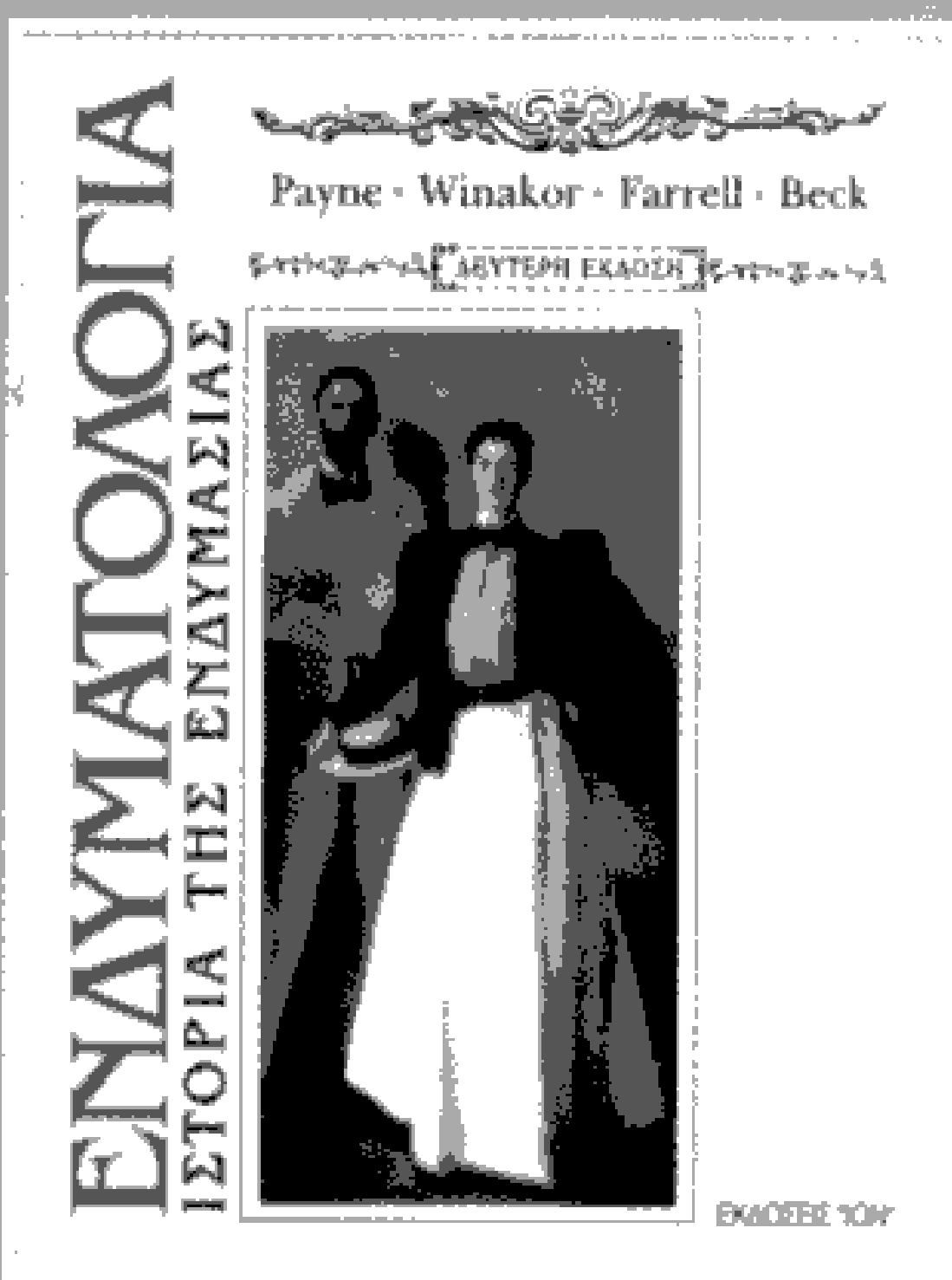
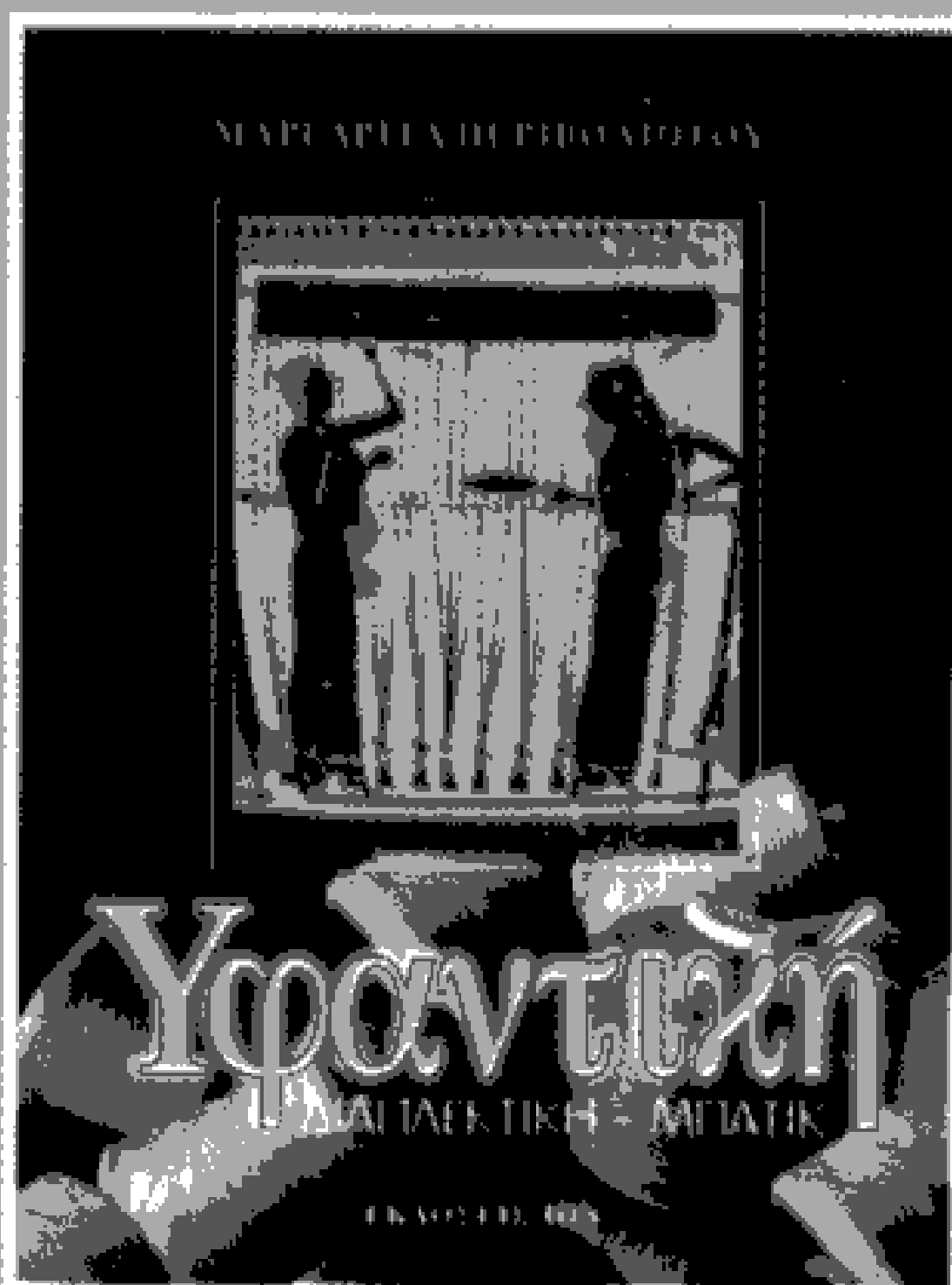
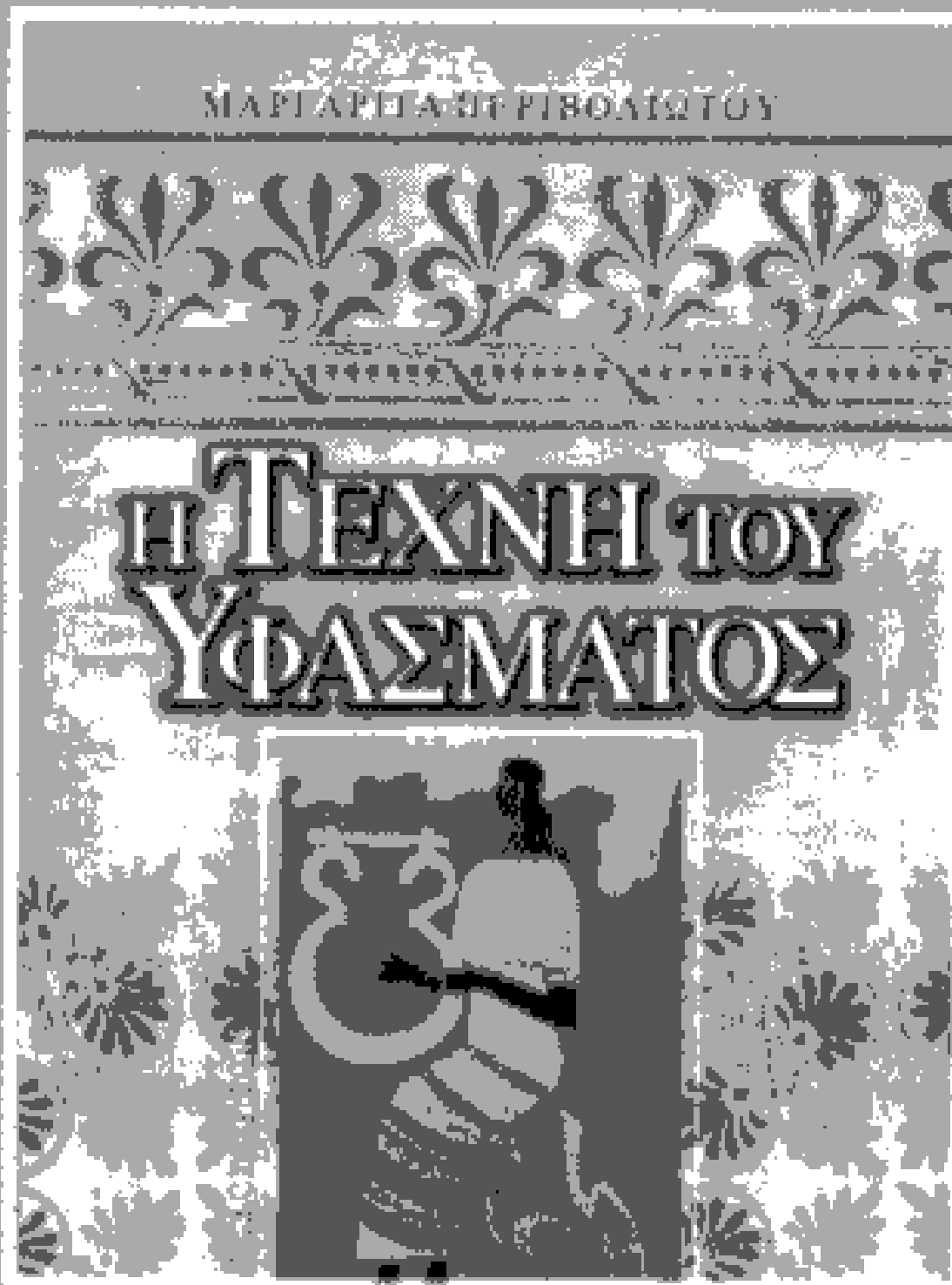
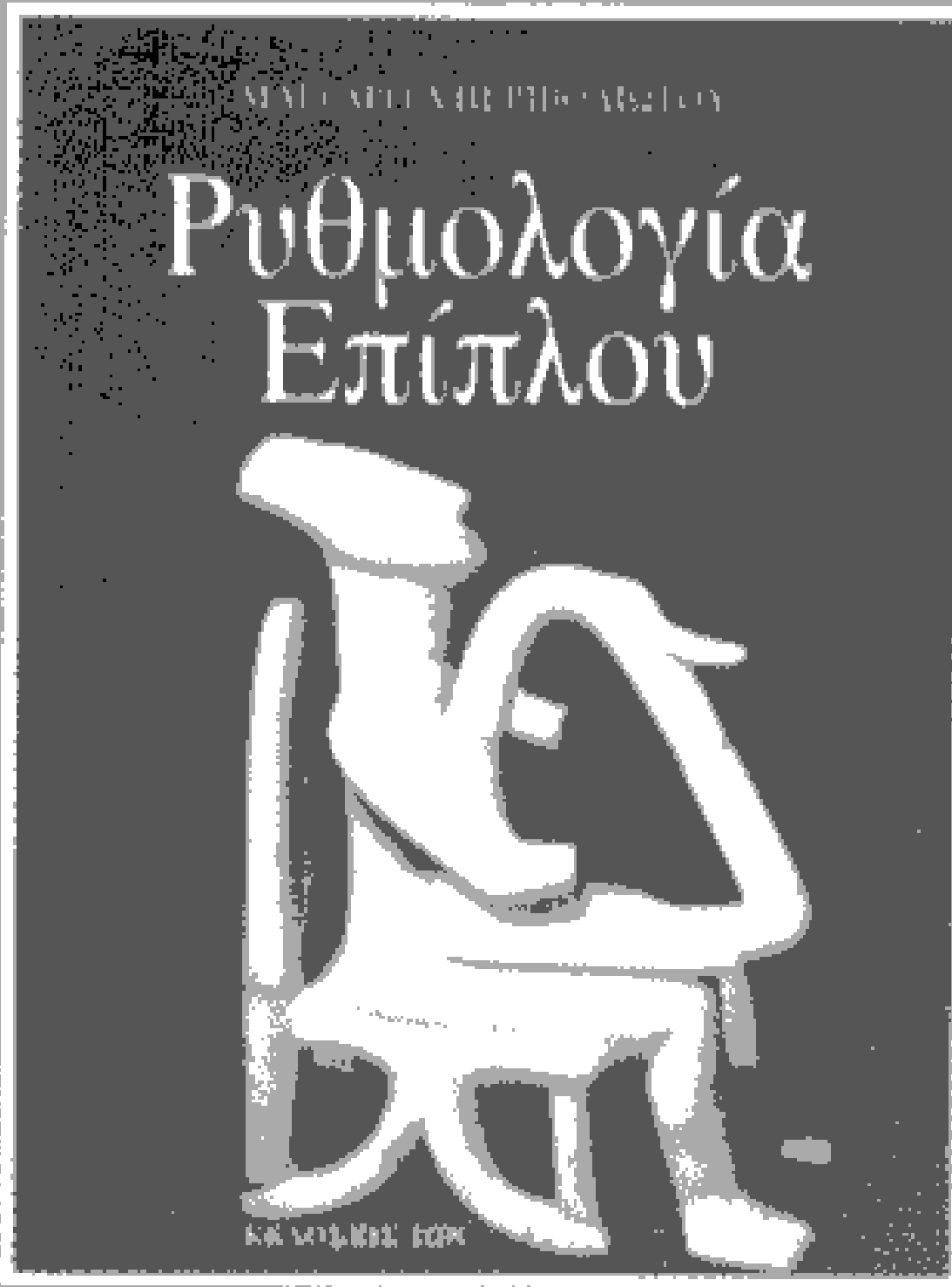
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΥΦΑΣΜΑΤΟΣ	17

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Ιστορική εξέλιξη του Ελληνικού Υφάσματος	23
Ιστορική εξέλιξη του Αρχαιοελληνικού Υφάσματος - Ενδύματος	37
Αρχές τής 2ης π.Χ. χιλιετηρίδας	38
Περίοδος 1000 π.Χ. - 100 π.Χ.	52
Μαρτυρίες Συγγραφέων της Αρχαιότητας	65
Ελληνικά Υφάσματα στη Βόρεια Μογγολία	66
Βυζαντινά Υφάσματα	71
Μεταβυζαντινή Περίοδος	81
Η Αξία της Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης και Παράδοσης στο Ύφασμα.....	82
Κεντητική	91
Ελληνικές Παραδοσιακές Φορεσιές.....	121
Η Τέχνη των Σαρακατσάνων.....	132

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	153
Γενικά Στοιχεία των Μεθόδων Βαφής και Διακόσμησης του Υφάσματος	155
Τα Σύγχρονα Υφάσματα (Στοιχεία της Τεχνολογίας του Υφάσματος)	181
Χρωστικές	225
Απλή Βαφή Υφασμάτων.....	240
Τεχνικές Απομόνωσης	249
Δεσίματα TIE - DYE	250
STENCILS	258
Η Τέχνη του Σταμπωτού	265
Βαφή του Υφάσματος με την επίδραση Αλάτων	277
Διακόσμηση Υφάσματος με Μεταφερόμενα Τυπώματα	280
Μαρμαρογραφία.....	282
Σχεδιασμός Υφάσματος με Λείζερ ή Υπερήχους	289
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	291

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΩΝ

Συμπληγάδων 7, 12131 Περιστέρι
Τηλ.: 210/ 57 47 729, 210/ 57 68 853, Fax: 210/ 57 51 438
e-mail address: ion_publ@hol.gr, http://www.iwn.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: Σόλωνος 85, 10679, Αθήνα
Τηλ.: 210/ 33 87 570, Fax: 210/ 33 87 571

ISBN: 960-411-460-3

9 789604 114603